

Universiteit
Leiden

Studeren met dyslexie

Brochure
Universiteit Leiden

Fenestra Disability Centre

Februari 2017

Inleiding

In deze brochure staan een aantal tips die kunnen helpen bij het leren omgaan met dyslexie tijdens een universitaire studie.

In deze inleiding wordt eerst uitgelegd wat dyslexie is en wat de gevolgen hiervan kunnen zijn voor studenten. In hoofdstuk 2 wordt informatie gegeven over de faciliteiten die de universiteit kan bieden aan dyslectische studenten. Ook komen de regelingen die van toepassing zijn bij studievertraging en de procedures die daarbij het beste kunnen worden gevolgd aan de orde.

In hoofdstuk 3 wordt een aantal adviezen gegeven over wat een student zelf kan doen om effectiever te studeren. Ook wordt besproken hoe studieadviseurs en docenten een student kunnen helpen.

In hoofdstuk 4 staat een literatuurlijst met boeken over dyslexie en studeren en boeken en artikelen over studievaardigheden. Nuttige (internet)adressen van diensten en organisaties waar je terecht kunt voor informatie, advies en begeleiding vind je terug in hoofdstuk 5.

Hieronder volgt eerst het antwoord op de vragen "Wat is dyslexie?" en "Wat zijn de mogelijke gevolgen hiervan voor de student?".

Waarschijnlijk ken je het antwoord op deze vragen al omdat je van jezelf weet dat je dyslectisch bent. Maar ook al is je wellicht veel bekend over dyslexie, toch geven we hier de antwoorden op de genoemde vragen. Deze kunnen je namelijk helpen als je anderen – zoals een studieadviseur of een docent die niet weet wat dyslexie inhoudt - wilt uitleggen wat dyslexie betekent.

Wat is dyslexie?

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of het spellen op woordniveau. Dit betekent dat lezen en schrijven een aandacht vragende activiteit blijft. Het kost vaak twee tot drie keer zo veel tijd, vergeleken met de tijd die de andere studenten nodig hebben.

De oorzaak van dyslexie is niet bekend. Waarschijnlijk is dyslexie erfelijk. Op de een of andere manier loopt er iets fout bij de verwerking van klanken, het omzetten van klanken in symbolen en omgekeerd.

Mensen met dyslexie kunnen informatie die op een andere manier wordt aangeboden dan in een tekst, goed begrijpen, verwerken en toepassen. Ook kunnen zij profiteren van remedial teaching en andere vormen van extra begeleiding. Zo kunnen zij strategieën ontwikkelen om met deze beperking om te gaan en met goed resultaat een opleiding volgen.

Problemen die tijdens de studie kunnen voorkomen als je dyslectisch bent:

- Je krijgt de hoeveelheid lees-/leerstof niet op tijd af. Het leestempo is te laag. Met keihard werken ging het op school net goed. Op de universiteit is de hoeveelheid tekst te groot. Je moet de tekst vaker lezen dan andere studenten voordat je begrijpt wat er staat. Dit komt omdat er eerst veel aandacht moet worden besteed aan het technisch lezen van de tekst.
- Je hebt moeite met het maken van goede collegeaantekeningen.
- Je hebt problemen met het maken van schriftelijke tentamens. Je begrijpt de vragen niet snel genoeg en je krijgt tijdproblemen.
- Door de tijdsdruk en de spanning verloopt het studeren te veel onder druk.
- Het zou kunnen dat je, als gevolg van het jarenlang op je tenen moeten

lopen, aan je eigen capaciteiten twijfelt of tentamenvrees ontwikkelt.

- Je twijfelt vaak lange tijd of je het tempo en de zwaarte van de studie aan kan. Tegenvallende resultaten kunnen het gevolg zijn van een te zware studie maar kunnen ook te maken hebben met de dyslexie. Hoewel veel studenten na verloop van tijd hun draai vinden, is het toch, zeker in het begin, mogelijk dat je veel moeite met je studie hebt. Het kan dan zijn dat het tempo moet worden aangepast. Bij het schrijven van werkstukken en de scriptie ontstaat soms studievertraging.

1. Regelingen en procedures

Dyslexie wordt wettelijk beschouwd als een functiebeperking ofwel een handicap. Op grond hiervan zijn er – als je dyslectisch bent – een aantal extra faciliteiten mogelijk. Zo kan bijvoorbeeld de vorm van tentamen doen worden aangepast, men houdt rekening met dyslexie bij de beoordeling voor het bindend studieadvies (BSA) in het kader van het Leids Studiesysteem. Als je recht hebt op de Nederlandse studiefinanciering en je loopt studievertraging op door dyslexie, dan kom je vaak in aanmerking voor financiële ondersteuning via DUO en/of de Universiteit Leiden. In dit hoofdstuk worden deze regelingen en procedures besproken.

1.1 Voorwaarden

Als je dyslectisch bent, houdt men daar rekening mee bij de beoordeling voor het BSA. Ook kun je in aanmerking komen voor financiële compensatie bij studievertraging door dyslexie, maar alleen als je aan de volgende voorwaarden voldoet:

- Je moet kunnen aantonen dat je dyslexie hebt. Lever het rapport van een deskundige (psycholoog of orthopedagoog) in als bewijs bij een studentendecaan van Fenestra Disability Centre. Deze studentendecanen zijn speciaal belast met de zorg voor studenten met een functiebeperking. Bij hem/haar kun je ook adressen krijgen waar je je kunt laten testen, mocht je vermoeden dat je dyslexie hebt, en/of waar mogelijke behandelingen worden gegeven. Voor financiële ondersteuning bij studievertraging door dyslexie vanuit de Universiteit Leiden (Regeling financiële ondersteuning

studenten) moet je behalve aan de bovenstaande voorwaarde ook nog voldoen aan de volgende voorwaarde:

- Je moet tijdig hebben gemeld bij de studentendecaan of bij de studieadviseur dat je dyslectisch bent, en je moet je tijdig melden als je door dyslexie studievertraging hebt opgelopen. Om de opgelopen studievertraging in een studiejaar te kunnen laten registreren, is het verplicht dat de studievertraging is gemeld binnen 30 dagen nadat deze is gebleken. Dus als je bijvoorbeeld bent gezakt voor een tentamen of een werkstuk niet op tijd hebt kunnen inleveren, meld je dit zo snel mogelijk bij de studieadviseur. Deze zal afspraken met je maken over de studievoortgang en je kunt extra informatie krijgen over studievaardigheden.

Het is verstandig direct bij aanvang van de opleiding te melden dat je dyslectisch bent bij de studentendecaan (voor adres: zie hoofdstuk 5). De studentendecaan kan extra tentamenfaciliteiten voor je aanvragen. Die extra faciliteiten moeten wel vier weken voordat de tentamens worden gehouden zijn aangevraagd. De studentendecaan kan je ook advies geven hoe je zo efficiënt mogelijk kunt studeren en wat je kunt doen als de studie onverhoopt niet gaat zoals je wenst en hoe je een aanspraak kan maken op een financiële vergoeding als je vertraagd raakt in je studie.

1.2 Tentamen doen

Als je dyslectisch bent, kun je aan de Universiteit Leiden in aanmerking komen voor voorzieningen zoals bedoeld in art. 7.13.2.m van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). De faculteiten zijn verplicht je in de gelegenheid te stellen de tentamens op een zoveel mogelijk aan je functiebeperking aangepaste wijze af te leggen. Dit wordt vermeld in het

Onderwijs- en examenreglement (OER) van je opleiding. Realiseer je dat je in de masterfase van je opleiding hoogstwaarschijnlijk te maken zult krijgen met Engels als voertaal. Houd hier rekening mee en probeer je hierop zo goed mogelijk voor te bereiden. Het is de bedoeling dat men bij het nakijken van de tentamens de kennis van en inzicht in het vak beoordeelt en dat je dus niet wordt beoordeeld op beheersing van het Engels (behalve natuurlijk bij de opleiding Engels). Ook dit kun je terugvinden in het OER van je opleiding.

- Bespreek zodra je met de opleiding begint met de studentendecaan op welke wijze jij het beste tentamen kunt doen en of dat mogelijk is. Je kunt bijvoorbeeld vragen om meer tijd tijdens de tentamens, een tentamen in vergroot lettertype, het gebruik van een laptop bij tentamens, of in uitzonderlijke gevallen het gebruik van een spraaksyntheseprogramma tijdens het tentamen of een mondeling tentamen.

1.3 Bindend studieadvies

Zowel voltijd- als deeltijdstudenten krijgen aan het eind van het eerste studiejaar een bindend studieadvies. Bij de beoordeling of je geschikt wordt geacht voor de opleiding, worden je persoonlijke omstandigheden meegewogen. Als je dyslectisch bent, is het dus belangrijk dit zo snel mogelijk aan de studieadviseur of de studentendecaan te melden. Als je niet hebt kunnen voldoen aan de norm van het Bindend Studieadvies, kan je aan het eind van het studiejaar een procedure opstarten waarmee je vraagt om toch door te mogen met de opleiding.

Studiefinanciering

Als je door de dyslexie studievertraging oploopt en je hebt recht op de Nederlandse studiefinanciering, dan kom je meestal in aanmerking voor een

financiële voorziening van DUO. Deze voorziening kan worden aangevraagd op het moment dat zeker is dat je je opleiding, als gevolg van dyslexie, niet binnen de nominale studieduur af kunt ronden. Maak voor meer informatie een afspraak met een studentendecaan van Fenestra Disability Centre (voor adres: zie hoofdstuk 5).

Bij het formulier van DUO moet naast de verklaring van de studentendecaan ook een kopie van de dyslexieverklaring gevoegd worden.

Let wel; bij bovenstaande informatie is uitgegaan van de regelingen op het gebied van studiefinanciering die in werking waren in het studiejaar 2016/2017. Het kan zijn dat in navolgende jaren de regelingen op het gebied van studiefinanciering zijn gewijzigd. Voor meer informatie zie; www.duo.nl

Regeling financiële ondersteuning studenten

Als je ten gevolge van de dyslexie veel studievertraging oploopt, dan kun je soms in aanmerking komen voor ondersteuning vanuit de Universiteit Leiden. Je doet dan een beroep op de regeling financiële ondersteuning studenten.

Zodra je studievertraging hebt, moet je dit melden bij de studieadviseur van de opleiding. In overleg met je studieadviseur maak je een – voor jou haalbare – planning voor je studieprogramma. Als onverhoopt blijkt dat de gemaakte planning vanwege je dyslexie (of andere persoonlijke omstandigheden, zoals ziekte) niet haalbaar is, neem je opnieuw contact op met je studieadviseur voor een herziening van de planning. Na afloop van ieder studiejaar moet de opgelopen vertraging worden geregistreerd met behulp van het formulier “Melding en Registratie Studievertraging”. Dit formulier is verkrijgbaar bij de studieadviseur, bij Fenestra en te downloaden via internet.

1.4 Samenvatting van de regelingen en acties

Regelingen

Als je dyslectisch bent, kan daarmee op verschillende manieren rekening worden gehouden:

- Bij de beoordeling voor het bindend studieadvies (BSA).
- Aangepaste tentamens: meer tijd, vergroot lettertype, gebruik van een laptop, en in uitzonderlijke gevallen gebruik van spraaksynthese of mondeling tentamen.
- Studiefinanciering gedurende een langere periode.
- Financiële ondersteuning vanuit de Universiteit Leiden.

Acties

Als je wilt dat er rekening wordt gehouden met het feit dat je dyslectisch bent, is het verstandig de volgende acties te ondernemen (voor adressen zie hoofdstuk 5).

- Zorg ervoor dat je een rapport van een deskundige (psycholoog of orthopedagoog) in je bezit hebt, waaruit blijkt dat je dyslectisch bent.
- Meld direct bij aanvang van de opleiding bij de studieadviseur van je opleiding en maak een afspraak met de studentendecaan van Fenestra Disability Centre. Bespreek met je studentendecaan op welke wijze jij het beste tentamen kunt doen en of dat mogelijk is. Bijvoorbeeld: meer tijd tijdens de tentamens, tentamen in vergroot lettertype, tentamen op een laptop, tentamen met gebruik van voorleessoftware.
- Als je door dyslexie studievertraging oploopt, kom je vaak in aanmerking voor een voorziening vanuit DUO, en soms ook voor financiële

ondersteuning vanuit de Universiteit Leiden. Maak hiervoor een afspraak met de studentendecaan.

- Om voor financiële ondersteuning vanuit de Universiteit Leiden in aanmerking te komen, moet je ervoor zorgen dat je studievertraging na afloop van ieder studiejaar wordt geregistreerd. Zodra je studievertraging hebt, moet je dit daarom melden bij de studieadviseur van je opleiding.

2. Adviezen

2.1 Wat kun je zelf doen?

2.1.1 *Plannen en organiseren*

- Gebruik een overzichtelijke **agenda**.
- Zorg voor een **georganiseerde werkplek**. Je krijgt hierdoor overzicht en je hebt minder last van afleiding. Je kunt direct aan de slag.
- Ga zo veel als mogelijk is naar de colleges.
- Werk met een goede, **haalbare planning**. Naast het volgen van colleges, werkgroepen en zelfstudie-uren dien je ook vrije tijd in te plannen. Niemand kan zonder een moment van ontspanning! Houd rekening met het feit dat je vaak niet lang intensief achtereen kunt studeren. Neem een korte pauze (5 minuten) zodra je de concentratie verliest. Beweeg zoveel als mogelijk is in die pauze, liefst in de buitenlucht, waardoor je hersens meer zuurstof krijgen.
- Probeer zo veel mogelijk te **vermijden dat je dingen op het laatste moment moet doen**. De spanning die dat geeft, zorgt voor onnodige fouten en verwarring.
- Een **goede oriëntatie** vóóraf op het vak en het tentamen geeft duidelijkheid. Vragen hiervoor zijn bijvoorbeeld:

- Welke teksten worden in welk college besproken?
- Welke opdrachten moet ik voor de werkgroepen maken?
- Wat voor soort tentamen is het?
- Heeft de docent een spreekuur?
- Is er een bestaand uittreksel en/of zijn er oude tentamenvragen te verkrijgen?
- Lees vóórdát je aan een studieboek begint het uittreksel of bekijk de inhoudsopgave goed, zodat je weet waar het boek over gaat en wat de hoofdlijnen zijn.
- Als je merkt dat het **tempo** waarin je boeken moet lezen voor jou echt **te hoog** ligt, ga dan naar de **studieadviseur** en bespreek hoe je studieprogramma kan worden aangepast.
- Gebruik een pc met een **groot beeldscherm** met een voorzetscherm.
- Gebruik de **spellingcontrole** van je tekstverwerker.

2.1.2 Het lezen en verwerken van teksten

Voor al deze tips geldt dat naast het puur lezend studeren, een beroep kan worden gedaan op een andere verwerkingsvorm, namelijk via het gehoor of via visualiseren.

- Bekijk alle **plaatjes, grafieken, schema's en tabellen** goed.
- Probeer **grote stukken tekst om te zetten in een andere vorm**. Bijvoorbeeld: maak een lijst met vragen of een schema.
- Herhaal **hardop en in je eigen woorden** wat je hebt gelezen.
- **Werk samen** met andere studenten door regelmatig **de stof** met hen te **bespreken**. Leg hen uit wat je ervan hebt begrepen en laat hen jou dingen uitleggen. Dit is ook voor de ander een goede voorbereiding op het

tentamen.

- Zoek eventueel een **repetitor of ouderejaars student** die wat bij wil verdienen en neem alles nog eens mondeling door.
- Zodra je weet wat de **literatuur** is, kun je nagaan of deze boeken digitaal te verkrijgen zijn via Dedicon, bibliotheek voor slechtzienden(adres: zie hoofdstuk 5). Veel boeken kan je digitaal aanschaffen via de website van de uitgever. Lees een boek over **studievaardigheden** waarin veel aandacht wordt besteed aan de verschillende manieren waarop je een tekst kunt lezen. Je kan ook een workshop volgen bij de universiteit, zie www.student.universiteitleiden.nl/cursussen
- Als je moeite hebt met het lezen in een vreemde taal, kijk dan of er een **vergelijkbaar boek** in het **Nederlands** te koop is. Vraag dit eventueel aan je docent.

2.1.3 College volgen

- Ga **voorbereid** naar het college. Probeer te achterhalen wat de docent de volgende keer gaat behandelen. Door de stof vooraf te bestuderen kun je gemakkelijker aantekeningen maken, de grote lijn ontdekken en kost het leren je minder tijd.
- Als je tijdens het college aantekeningen maakt, **probeer dan niet alles op te schrijven** maar werk met sleutelwoorden. Thuis kun je de collegeaantekeningen verder uitwerken. Als meeschrijven tijdens het college te veel moeite kost of je twijfelt over de juistheid van je aantekeningen, kun je vragen of je de aantekeningen van een medestudent mag kopiëren. Bij organisaties als JOHO studiebanc of SIL kan je soms samenvattingen van colleges kopen.

- De docent maakt voor colleges vaak gebruik van sheets . Meestal worden de sheets en aantekeningen van de docent op Blackboard (elektronische leeromgeving) geplaatst. Soms voordat de colleges een aanvang nemen.
- Je kunt de docent vragen of je een **geluidsoptname** van het college mag maken. Dit kan vaak alleen in een zaal waar niet te veel achtergrondgeluiden zijn. Bij een aantal opleidingen worden colleges in woord en beeld opgenomen.

2.1.4 Het schrijven van een werkstuk of de scriptie

- Het schrijven van een werkstuk of de scriptie is meestal een lastige opdracht voor een dyslectische student. Houd in de gaten dat er een aantal **stappen** zijn. Door tijdens het schrijven van het werkstuk deze stappen systematisch af te werken, is het gemakkelijker om structuur in het werkstuk te krijgen. Er is veel schriftelijke informatie over dit onderwerp beschikbaar op Internet (zie ook Hoofdstuk 4) en bij PITSstop.
- Maak eerst een **telegramstijl** versie van je werkstuk. Dit werkt beter dan meteen te proberen mooie woorden en zinnen te schrijven.
- Als je moeite hebt om de beelden die je in je hoofd hebt in zinnen te formuleren en daarna ook nog op papier te zetten, kan je het beste de belangrijkste zaken eerst inspreken op een opnameapparaat:
 - Eerst noem je de steekwoorden; laat ruimte tussen de steekwoorden vrij.
 - Neem daarna op wat je wilt zeggen over de steekwoorden en luister de opname af. Kan iemand die nog niets weet van het onderwerp het snappen? Lopen de zinnen goed? Corrigeer wat nodig is en vul de ruimte tussen de steekwoorden met wat je hebt ingesproken.
- **Schakel anderen in om te helpen** bij het formuleren en reconstrueren van de tekst en het corrigeren van spelfouten. Dit is geen teken van zwakte of

domheid. Hulp vragen is een academische vaardigheid! Jouw professor doet dat ook en daarna krijgt hij de tekst nog twee keer terug van de redactie van het tijdschrift waarin hij wil publiceren.

2.1.5 Tentamen doen

- **Maak zelf veel vragen** om jezelf te overhoren en oefen met **oude tentamens**.
- Laat je **overhoren door studiegenoten**.
- **Lees de instructies goed** voordat je begint met de vragen te beantwoorden. Om hoeveel bladzijden en vragen gaat het? Hoeveel tijd heb je er voor? Moet je alle vragen beantwoorden of hoef je er bijvoorbeeld van de vijf maar drie te maken?
- Maak een **tijdsverdeling per vraag**. Bij multiple choice-tentamens is het verstandig om allereerst de vragen te maken die je direct weet. Daarna de vragen waarbij je twijfelt en tenslotte de vragen die je niet weet. Vul altijd iets in, je hebt een kans dat het goed is.
- Ontspan je zo veel mogelijk tijdens het tentamen. Als je merkt dat je blokkeert, **neem dan even pauze** en doe wat ontspanningsoefeningen. Let niet op het tempo van de anderen maar werk voor jezelf.
- Schrijf boven een essaytentamen dat je je **verontschuldigt voor eventuele taalfouten** en dat dit komt **doordat je dyslectisch bent**. Docenten krijgen zo geen verkeerde indruk van je.

2.2 Wat kan de docent doen?

- De docent kan het college volgen vergemakkelijken door bijvoorbeeld een

dag van te voren de PowerPointpresentatie alvast beschikbaar te stellen op Blackboard.

- Als de docent nieuwe namen of begrippen introduceert, is het belangrijk dat de namen en begrippen op het bord worden geschreven. Zo wordt voorkomen dat dyslectische studenten uren rondbrengen in de bibliotheek op zoek naar een niet bestaande naam.
- Door vooral duidelijk te zijn en o.a. aan te geven welke studiestof belangrijk is en wat er van de student wordt verwacht, zowel tijdens colleges als bij tentamens, krijgt de student een structuur aangeboden waar hij veel houvast aan heeft.
- Laat irrelevante aspecten van de taak, zoals een slecht leesbaar handschrift, spelfouten of stijlfouten, niet meetellen in de beoordeling.
- Als een stuk tekst wordt uitgedeeld, verwacht dan van de dyslectici niet dat zij tijdens een korte leespauze deze informatie tot zich kunnen nemen.
- Beperk het aantal opmerkingen tijdens het tentamen. Dit werkt verwarrend en leidt af. Meld van te voren alle belangrijke mededelingen.
- Een dyslectische student heeft meer aan een mondeling tentamen, een take home tentamen of een tentamen waarbij de vragen worden voorgelezen. Deze tentamenvormen geven vaak een beter beeld van de kennis en het begrip van de student.
- Gebruik de begrippen uit het boek en geen synoniemen of vertaalde begrippen als die niet zijn behandeld.
- Maak duidelijke tentamenvragen, vermijd zoveel mogelijk dubbele ontkenningen, taalkundige hoogstandjes en meerdere antwoordmogelijkheden.
- Gebruik een duidelijk lettertype, 12 punts grootte en regelafstand 1.5.
- Geef lijntjespapier om te schrijven en/of ruitjespapier om berekeningen te

noteren.

- Laat de student het tentamen op een pc met spellingcontrole maken bij essaytentamens.
- Geef eventueel extra tijd voor werkstukken.

2.3 Wat kan de studieadviseur doen?

Voor dyslectische studenten is het van belang dat er regelingen zijn, die het studeren "verlichten" of tenminste de druk op de student verminderen. De studieadviseur kan mee helpen zoeken naar praktische oplossingen. Hierna volgen een aantal oplossingen als voorbeeld.

- Verlengen van de tentamentijd met tien minuten per uur
- Toestemming voor het gebruik van een spraaksyntheseprogramma waarmee tentamenvragen worden voorgelezen
- De student het recht geven tot het gebruik van woordenboeken en spellingkaarten tijdens het tentamen.
- Overleggen met docenten of er aanpassingen voor de student mogelijk zijn.

Bijvoorbeeld:

1. Extra tijd voor werkstukken en scripties of een extra kans om het werkstuk naar aanleiding van opmerkingen te corrigeren.
2. Extra begeleiding bij het maken van werkstukken en scripties, bijvoorbeeld door het mondeling doornemen van de opmerkingen van de docent over het werkstuk.
3. Colleges laten opnemen.
4. Een andere tentamenvorm aanbieden.
5. Een presentatie laten geven in plaats van een werkstuk laten maken.

- Het studieprogramma aanpassen aan het tempo van de student. Van te voren bespreken welke studieonderdelen een student het komende trimester/semester wel of niet zal volgen.
- De studieachterstand ieder jaar laten registreren in het kader van de regeling financiële ondersteuning studenten. Natuurlijk is deze opsomming niet volledig. Het zijn voorbeelden van regels die naar gelang de behoefte van de individuele student kunnen worden aangepast.

4. Nuttige informatie

Algemeen

www.werkendyslexie.nl

www.dyslexie.startpagina.nl

www.verdraaid.nl

www.balansdigitaal.nl

www.nlbb.nl

www.impulsenwoordblind.nl

Hulpmiddelen

www.readspeaker.com

www.fluency.nl

www.lexima.nl

www.rdgkompagne.nl

www.woordhelder.nl

www.sensotec.be

www.alexie.nl

Trainingen

www.mtcompany.com

www.iwal.nl

www.lbrt.nl

Studievaardigheden

www.studietips.leidenuniv.nl

www.student.universiteitleiden.nl/cursussen

www.mindmap.nl

www.mindfulness.startpagina.nl

Onderzoek

www.iwal.nl

www.stichtingtaalhulp.nl

www.dyslexie.startpagina.nl

www.buroleerhulp.nl

Aangepaste leesboeken

aangepast-lezen.nl/home

www.dedicon.nl

Over dyslexie en studeren

Boeken:

Biezeman, L., Ruimte voor dyslexie, Haarlem, De Toorts, 1998.

Braams, T., Dyslexie: een complex taalprobleem, Amsterdam, Uitgeverij Boom, 1997.

Hofmeester, N. , Leerroutes dyslexie Module 1: ontwikkel je eigen leerstijl, Apeldoorn, Maklu, 2014

Hofmeester, N. , Leerroutes dyslexie Module 2: dyslexie en studievaardigheid, Apeldoorn, Maklu, 2014

Besnard - Van Baaren, I. , Leerroutes dyslexie Module 3: spelling leren met het hele brein, Apeldoorn, Maklu, 2014

Tops, W. en Boons, G., Dyslexie en moderne vreemde talen, Apeldoorn, Maklu, 2013

Studievaardigheden algemeen

Internet:

www.studietips.leidenuniv.nl

Studiekeuze en loopbaanbegeleiding

Heb je twijfels over je studiekeuze? Overweeg je van studie te veranderen?

Weet je nog niet goed wat je wilt gaan doen na je afstuderen, hoe je de voorbereiding op de arbeidsmarkt het beste aan kunt pakken? Heb je vragen over solliciteren? Dan kan **de Career Service** van je hierbij helpen (voor het adres zie hoofdstuk 5). Kijk voor meer informatie op

www.loopbaanservice.leidenuniv.nl

5. Nuttige adressen

Fenestra Disability Centre. Studenten met dyslexie kunnen een afspraak maken met een van de studentendecanen van Fenestra via 071-5278025

Studentenpsychologen. Voor hulp bij zowel studieproblemen als persoonlijke problemen. De psychologen houden open spreekuur in Studentencentrum Plexus van maandag t/m vrijdag van 11.00 tot 12.00 uur.

Career Service. Voor hulp bij het bepalen van een studiekeuze of het uitstippelen van een carrière na je studie. Afspraken maken kan via het Pitsstop, telefoon: 071 527 8025.

Informatie over studievaardigheden. Raadpleeg de website www.studietips.leidenuniv.nl, ook voor actuele informatie over trainingen op het gebied van studievaardigheden.

Overige instanties

Dienst Veiligheid, Gezondheid en Milieu (VGM)

Rijnsburgerweg 10, Poortgebouw, 3de etage. Tel.nr. 071-52 78 015.

Vereniging IMPULS & WOORTBLIND

Belangenvereniging voor volwassenen met o.a. dyslexie

www.impulsenwoortblind.nl

Dedicon

Dedicon zet boeken om in digitale versies voor slechtziende studenten. Deze digitale versies zijn ook beschikbaar voor studenten met dyslexie.

www.dedicon.nl

IWAL – Instituten voor dyslexie

www.iwal.nl

Deze organisatie is gespecialiseerd in onderzoek, diagnostiek en behandeling van dyslexie.